



Julkisen hallinnon ICT-osasto

MUISTIO**Tietohallinnon kehittämis- ja koordinaatioryhmän (TIETOKEKO) työpaja**

Aika: Keskiviikko 6.3.2019
Paikka: Scandic Simonkenttä, Simonkatu 9, Helsinki

Läsnä:

Anna-Maija Karjalainen, ICT-johtaja, VM, puheenjohtaja
Sami Kivivasara, yksikön päällikkö, VM, varapuheenjohtaja
Tiina Pesonen, tietojohdaja, STM
Irja Peltonen, tietojohdaja, VM
Tapio Aaltonen, tietohallintojohtaja, SM
Teemu Anttila, tietohallintojohtaja, PLM
Ari Uusikartano, tietohallintojohtaja, UM
Tarmo Maunu, tietohallintojohtaja, OM
Jukka Litmanen, tietohallintojohtaja, YM
Antti Vertanen, tietohallintojohtaja, MMM
Sirpa Alitalo, teollisuusneuvos, TEM
Kalervo Koskimies, erityisasiantuntija, OKM
Max Hamberg, toimialajohtaja, VNK
Mika Vuorinen, erityisasiantuntija, LVM (Jussi Luomajärven sijaisena)
Helena Mattila, neuvotteleva virkamies, VNK

Pysyvät asiantuntijat:

Aku Hilve, yksikön päällikkö, VM
Maria Nikkilä, yksikön päällikkö, VM

Sihteerit:

Juhani Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM, pääsihteeri
Jaakko Poikonen, tietohallintoasiantuntija, VM, sihteeri

Esittelijät:

Tommi Kangasaho, neuvotteleva virkamies, VM
Pauli Kartano, neuvotteleva virkamies, VM
Timo Nuutinen, tietohallintoneuvos, VM

Poissa:

Jussi Luomajärvi, hallintojohtaja, LVM
Ari Apilo, tietohallintopäällikkö, eduskunnan kanslia



1) Hallitusohjelmataavoitteet ja vaikuttaminen

Sami Kivivasara ja Anna-Maija Karjalainen esittelivät ICT-asioita ja digitalisaatiota koskevia hallitusohjelmataavoitteita ja niiden viestintää. TIETOKEKO:n jäsenet antoivat esityksestä kommentteja.

Keskustelu:

Palvelujen turvallisuus ja jatkuvuus:

- Julkinen palvelu toteutetaan hyvällä tiedonhallinnalla ja digitaalisella turvallisuudella. Hyvän hallinnon periaatteiden tulee ulottua sinnekin. Tietty perustaso kun saavutetaan, voidaan luottaa siihen, että jokainen toimija toteuttaa palvelut riittävällä turvallisuustasolla.

Virve2:

- Sekä TIETOKEKO että päättäjät tarvitsevat tietoa ja päätöksenteon tueksi. Neuvottelumenettelyn kautta saada ymmärrystä siitä, miten toteutus voidaan hoitaa. Asiaa käydään myös Erven kanssa läpi.
- Valtio rahoittaa tukiasemat, minkä vuoksi rahallinen vaikutus on suuri ja kokonaisuuden on tärkeää näkyä hallitusohjelmassa.

Yrityksien hyödyntäminen (esim. pilvi-strategiassa) ei näy tarpeeksi vahvasti hallitusohjelmataavoitteiden viestissä. Kumppanuutta voisi avata enemmän, että mihin se kohdistuu.

Olisi tärkeää ottaa kantaa myös suuriin hallinnonalat ylittäviin teemoihin, kuten ilmastonmuutokseen.

Asiat olisi nähtävä koko julkisella sektorilla entistä enemmän yli hallituskausien ulottuvana. Esimerkiksi 100 miljoonan it-säästötavoite ei ollut yli hallituskauden ulottuva.

Jakaannuttiin ryhmiin ja käytiin hallitusohjelmataavoitteiden neljä teemaa yhdessä läpi:

Tietopolitiikka näyttää suunnan tiedon arvon hyödyntämiselle (Sami Kivivasara)

Ryhmien havainnot:

- Teemoja: Tiedolla johtaminen – tiedon johtaminen; kokonaisuuden uudistamisen keinot; osaamisen varmistaminen; ilmastonmuutos; huoltovarmuus; yhteisten tukipalvelujen kehittäminen.
- Tiedon kasvava määrä ja arvon hyödyntämisen odotukset edellyttävät tietopolitiikkaa – luodaanko tietopolitiikalla arvoa? Rahastetaanko tiedolla? Jotta tieto saadaan käyttöön, pitää säännellä, miten tiedon arvo kasvaa. Pitäisikö asia kirjata taseeseen, tietotilin päätös? Tämä vaatii ohjausta.
- Eettiset pelisäännöt, omien tietojen hallinta (mydata), läpinäkyvyys – näitä pitää tehdä, jotta luottamus yhteiskunnassa ja luottamus julkisiin palveluihin säilyvät. Myös luottamus yksityiseen sektoriin on tärkeää. Luottamus tulee nähdä Suomen kilpailuetuna.
- Julkisen vallan on toimittava aktiivisesti tietopolitiikan saralla, jotta kansalaiset eivät kuvittele että valtiota ei kiinnostaa tai että valtio on valmis antamaan vallan monikansallisille yrityksille.
- Julkinen hallinto toimii mahdollistajana.
- Teemojen pitää olla hallitusohjelmassa, koska substanssikysymysten ratkominen vaatii yhteisiä linjauksia tietopolitiikasta ja tietopolitiikasta.
- On varmistettava investointien jatkuvuus yli vaalikausien.
- Ydintietojen, perustietovarantojen ja tiedon laadun näkökulma. Ei voida tehdä kaikkialla kaikkea, vaan on tunnistettava prioriteetit. Mietittävä, mitkä ovat perustietoyksiköt yhteiskunnassa ja mitkä ovat ydintiedot tulevaisuudessa. Perustietorekisterien tiedon laatu on saatava hallitusohjelmaan. On saatava tekniset ratkaisut, jotta tieto ei vanhene.
- Yhteisten tukipalvelujen kehittäminen ja integraatio.

- Kilpailukyky: on varmistettava osaajat ja uusia tulonlähteitä yhteiskunnalle. Esim. kestävyysvajeen korjaaminen tietoa hyödyntämällä.
- Tarvitaan yhteinen tilannekuva ja kokonaisarkkitehtuuri.

Digitaalisista palveluista tehdään älykkäitä ja halutuimpia (Maria Nikkilä)

- Ilmastonmuutos ja tekoäly tulevat joka tapauksessa. Niihin on pystyttävä vastaamaan. Digipalvelut ovat tapa hallita energian käyttöä.
- Toimiva yhteiskunta edellyttää digitaalisia palveluja.
- Tekoäly vaatii perusteellista tietoa. Perustietovarannot ja tiedon laatu ovat pohja palveluille. Toisaalta on huomioitava myös vaara laaduttomasta tiedosta.
- Ihmiset haluavat älykkäitä palveluja. Vai halutaanko ennemmin, että palvelut ovat helppoja ja älykkyys on toissijaista?
- Tekoälyllä asiat hoituvat helpommin ja reaaliajassa. Tästä hyötyvät sekä yritykset että kansalaiset. Tekoälyn rooli on tukea palvelutuotantoa ja tehdä palvelusta parempaa (esim. tukea lääkäreitä diagnooseissa ja tehdä esitarkistusta haetuille luville).
- Tavoitteena on mahdollistaa siilojen ylittäminen.
- On tehtävä linjaus siitä, mitä palveluita yhteiskunta tuottaa ja mitä ei. Minkä tuottaa julkinen hallinto ja minkä yksityinen sektori? Millä palveluilla on suurin vaikuttavuus? Minimitaso, mitä tuotetaan, jotta kansalainen voi hyvin.
- Yritysnäkökulma tulee tuoda kalvoilla vanhemmin esiin.

Keskustelu:

- Infra ja verkot. Kysymys, miten Suomi voi ulkoistaa digitaalisia palveluilla? Luottamus on nähtävä kilpailuetua.
- Infra, rekisterit – onko rekisterien ja julkisen palvelun välissä jotain sellaista joka ei voi olla yhteistä (väylä, tunnistautuminen, tekoäly)? Kysymys on siitä, kuka integroi palvelut asiakkaalle.
- Mikä on julkisen vallan ja mikä yksityisen sektorin tehtävä? Esim. KaPA-palvelut, joita tarjotaan hyödynnettäviksi.
- 5G – mitä mahdollisuuksia on tuottaa sitä? Julkisen sektorin roolina on mahdollistaa lainsäädännöllä ja rakentaa pohja innovoinnille.
- Kun teknologia vakiintunut osaksi normaalia toimintaa, siitä tulee joko liiketoimintaa tai välttämätöntä toimintaa, joka julkisen sektorin täytyy tuottaa.
- Seuraavan hallituksen tärkeä kysymys on, miten digitalisaatio rahoitetaan. Millaisia rahoitusmuotoja on? Mihin meillä on varaa? Mitkä ovat peruspalvelut, jotka on kaikissa tilanteissa varmistettava?
- Suomalaiset yritykset eivät pärjää koventuneessa kansainvälisessä kilpailussa, mikä heikentää meidän digiosaamistamme. Koulutusinfra tuottaa kuitenkin osaajia.
- Koulutuksen maksullisuus. Onko sitä kautta mahdollista saada yhteiskunnalle uusia tulonlähteitä, jotta voidaan pitää hyvinvointivaltio kestäväällä pohjalla?
- Osaaminen ja kyvykkyys. Onko ympäristö niin kilpailukykyinen, että osaajat haluavat ulla suomeen?
- Kysymys tietopolitiikan rajaamisesta tulee väistämättä eteen. Tiedolla johtamista merkityksellisempää on tiedon johtaminen – miten tietoa johdetaan, jotta siitä saadaan arvoa ja kilpailuetua.

Takaamme digitaalisten palvelujen turvallisuuden ja jatkuvuuden (Aku Hilve)

Ryhmien havainnot ja keskustelu:

- Luottamuksen lisääminen ja Suomen luetettavuus maana nousivat esiin. Haluamme olla luotettava maa.
- Tavoitetta pidettiin tärkeänä; turvallisuus on jatkuva elementti. Hallitusneuvottelijat tarvitsevat faktoja ei pelottelua.
- Tavoite koskee eri hallinnonaloja ja ulottuu rakenteiden suojaamisesta tiedon suojaamiseen. Erityisesti esille nousevat sote-tiedot ja kriittiset palvelut.
- On pohdittava, mitä rakennetaan itse ja mikä tehdään ostopalveluina.

- Globaali pilvi herättää kysymyksiä, miten taataan turvallisuus pilvimaailmassa. Samoin automaattiset järjestelmät (mm. automaattinen liikenne).
- Osaamisen varmistaminen turvallisuuspuolella on olennaista ja asiaa tulee korostaa hallitusneuvotteluissa. Vastuita on vielä selkiytettävä.
- Alueellisuus, miten turvataan koko maan turvallisuus ja palveluiden alueellinen toimivuus ja kattavuus?
- Miten huolehditaan, että osaaminen varmistetaan kriittisissä tehtävissä? Pitää olla yrityksiä, jotka kykenevät tuottamaan sellaisia koko yhteiskunnan kannalta relevantteja palveluita joita julkinen sektori ei tuota. Yritykset varmistavat tätä kautta myös osaamista (tiedon hyödyntämisen huoltovarmuus).
- Tietoturvallisuus on osa tietopolitiikkaa.

Uudistamme hallintoa kokonaisuutena ja johdamme muutosta (Anna-Maija Karjalainen)

Ryhmien havainnot:

- Digitalisaatio edellyttää toiminnan kehittymistä. Uudistukset on tehtävä kokonaisuutena tai tehokkuutta ei saada aikaiseksi.
- Hallintorakenne aiheuttaa esteitä. Ministeriöiden ja virastojen itsehallinnollisuus vaikeuttaa toimeenpanoa.
- Tarvitaan yhteinen infra ja tilannekuva. Miten saadaan johtaminen rakennettua. Infra sisältää yhteiset rajapinnat ja tiedon liikkumisen.
- Hankesalkkuun on vietävä hankekokonaisuudet.
- Kokonaisarkkitehtuuri tulisi tehdä velvoittavaksi (ei pelkkä suositus). Makussa tehdyt ekosysteemikuvaukset ja kohdearkkitehtuuri katsottiin erittäin hyviksi, mutta hyödynnetäänkö niitä?
- Investointien ohjausmalli ja vahva investointien johtoryhmä tukevat kokonaisuutta. Investoinnit tulee viedä sitä kautta eteenpäin (ei pelkästään digi vaan kokonaisuus).
- Miten kunnat saadaan toimimaan yhdessä= Voisiko kunnille tehdä yhteistä infraa. Pilottikokonaisuuksia, joissa kunnat voisivat ottaa kokonaisuuksia käyttöön? KaPA:n esimerkki.
- Tekoäly luo pohjaa tiedolla johtamiseen.
- Digin ja tiedon vaihdon säädöspohjan on oltava velvoittava.
- Tarvitaan läpinäkyvyyttä rahasta ja kustannuksista.
- Kokonaisuuden johtaminen ja uudistaminen. Tavoitteena on välttää ristiriitaisia tavoitteita ja saavuttaa kokonaistehokkuutta.
- Investointien osalta voitaisiin tehdä yksityisten ja muiden kumppanien kanssa paljon nykyistä enemmän yhteistyötä ja hyödyntää olemassa olevia malleja.

Keskustelu:

- Tarvitaan toimivia menetelmiä ja teknologia on otettava avuksi. Rajapintojen ja kokonaisarkkitehtuurin on oltava kunnossa, jotta menetelmiä voidaan simuloida myös muilla toimialoilla.
- Tiedolla johtamista voitaisiin kokeilla, jos hallitusohjelmaan tulee sopiva toiminnallinen uudistushanke. Tätä kautta voitaisiin todentaa tiedolla johtamisen hyötyjä. Luvat ja valvonta käy esimerkkinä sopivasta hankkeesta (lainsäädäntöä ja prosesseja valmistellaan samanaikaisesti eri hallinnonaloilla). Myös esimerkiksi säädösvalmistelun kehittämishankkeeseen voisi sisällyttää tämän ajattelumallin. Asiaan liittyy myös julkisen hallinnon toimijoiden juridisen aseman problemaattisuus.
- Jos tiedolla johtaminen otetaan hallitusohjelmaan, on mietittävä, missä muodossa se esitetään (jottei ensimmäiseksi huomauteta, että tätä on tehty ennenkin eri nimellä).
- Olennaista on, että mitä tehdään uudella tavalla? Hallitus kaipaa uuden twistin asioihin, joita on tehty jo aikaisemminkin. On mietittävä, miten rakennetaan yhteinen viesti hallinnonaloilta sekä konkreettiset toimenpiteet. On myös arvioitava, miten viime kerralla onnistuttiin ja saatiin digi-kärkihanke.
- Asian voi esittää janana, jonka toisessa päässä on tilastot ja toisessa tilannekuva. Näiden välinen alue vaatii selkeyttämistä.
- On rakennettava johtamisen eettiset pelisäännöt.
- Reaaliaikainen tieto voisi tehdä julkista sektoria ketterämmäksi.

2) Valtorin ohjaus ja strategia

Ari Uusikartano kertoi ANK:n puheenjohtajien näkemyksen Valtorin tilanteeseen.

VTV:n Valtori-raportti ei ollut yllättävä. Valtorissa tulisi nyt keskittyä strategian toimeenpanoon ja miettiä käytännön toimenpiteitä, joilla tehokkuutta ja asiakaslähtöisyyttä voisi parantaa. Tämä tarkoittaa rajua muutosohjelmaa.

Tarvitaanko Valtorin sisälle muutosjohtamisen prosessi, jolle asetettu selkeät tavoitteet, joita sekä tulosohjaajat että asiakkaat tukevat? Tarvitaan koordinoitu toimija, joka miettisi mitä palveluita tarjotaan ja mikä on tahtotila siitä, mihin suuntaan palvelupakettia viedään.

Tie ei ole helppo ja merkitsisi muutoksia Valtorin henkilömäärään sekä siihen, mitä palveluja Valtori tuottaa itse.

On mietittävä asiakastarpeita ja yhteistyötä palvelutuottajien kanssa. Enää ei tehtäisi yksittäisiä palveluita vaan palvelukokonaisuuksia. Myös operatiivinen toiminta ja toiminnallinen ohjaus on suunniteltava. Palvelutuottajan tulisi vastata ongelmista eikä asiakkaan.

Valtorin ohjauksen tilanne, Tommi Kangasaho, VM

TIETOKEKO:n muutosohjelma Valtorin ohjauksen ja tuotannon rakenteiden selkeyttämiseksi – vuoteen 2020 mennessä asiat ratkaistu.

- Asiakkaalla tulisi olla ohjauksessa merkittävämpi rooli.
- Valtori on ryhtynyt VTV-raportin työtä toimenpiteisiin.

Teemat:

- Kustannustehokkuus: miten tuotetaan ydintietotekniikan palveluita.
- Toimeenpanon varmistaminen ja tuloksen johtaminen: miten Valtorin uusi strategia etenee.
- Asiakkaan rooli ja osallistaminen: Mitkä ovat asiakkaan velvollisuudet ja vastuut?
- Turvallinen tulevaisuus: ANK:n rooli, asioiden seuraaminen vuosikellomaisesti. Mihin ollaan menossa? Mitä ollaan rakentamassa ja millä keinoin (esim. arkkitehtuuri)?

Valtorin strategian toimeenpanosuunnitelma: Kustannusten hallinta ja tulevaisuuteen katsominen puuttuvat teemoina. Valtoria pitää kannustaa myös näiden asioiden eteenpäin viemisessä. Tarvitaan askeleet etenemisestä. Toimenpiteet on jaksotettava, kaikkea ei voi tehdä kerralla.

Keskustelu:

- Kangasaho toi esiin paljon Valtorin sisäisiä asioita. Kertoo Valtorin tilanteen huonoudesta, kun ohjaaja kertoo sisäisistä asioista.
- Pelkkä valvominen ja raportointi ei riitä. JulkICT: mennään käsiohjaukseen, jos asiat eivät etene.
- Ehdotettiin, että Valtorin palkkaus on tulospalkkausta läpi organisaation.
- Strategia; Valtori ei voi tehdä itselleen strategiaa. Omistajan tulee kertoa, mitä Valtori voi tehdä strategiassaan.
- Onko kysytty Valtorilta itseltään, että mitkä ovat heidän omasta mielestään ongelmat? JulkICT: ulkoinen taho on tehnyt selvitystä. Ei ole tietoa siitä, että olemmeko yhtä mieltä siitä Valtorin kanssa, että mitkä ovat ongelmat. JulkICT on Valtorin elimissä läsnä, jotta saadaan tietoa Valtorin näkemyksestä.
- Omistajaohjausongelma. Pidettiin hankalana, että omistaja vaatii ristiriitaisia asioita: palvelujen laatu / kustannuksien vähentäminen ovat vuorotellen teemoina. JulkICT: Valtorin kanssa on sovittu, että laatu on ensiarvoinen seikka ja hinta toisarvoinen Valtorin kuntoon laittamisessa. Hallituksen säilyminen on kuitenkin haaste.
- Gustavelundin TIETOKEKO-työpajassa toivottiin ulkopuolista näkökulmaa. On tärkeää, että ohjaajat tukevat Pasi Lehmusta. On myös tärkeää, että toimenpiteet priorisoidaan.

- Vuosi sitten vakavia toiminnallisia ongelmia kaikissa ministeriöissä. Tällä hetkellä Valtorin palvelut toimivat aika hyvin. Nyt laatu tyydyttävällä tasolla, joten kustannuksia täytyy saada alas. Ohjaaja voisi laajemmin keskittyä TORI-TUVE -ongelmiin ja siihen, mitä palveluita Valtori tarjoaa.
- Asiakas on nostettava esille entistä enemmän ja huolehdittava asiakaskunnan kyvystä toimia. Nyt on riski, että jotkin asiakkaat jäävät yksin ongelmien kanssa. Ohjaajan tulisi olla yhteydessä suoraan myös asiakkaisiin eikä vain Valtorin läpi.
- Omistajaohjaus: mikä on tulosohjauksen ja asiakasohjauksen yhteistoiminta? Asiakas on pikemminkin omistaja eikä tulosohjaaja, koska palvelut tuotetaan asiakkaalle.
- Valtorin peruspalvelut toimivat ihan hyvin, esim. käyttökatkojen määrä vähentynyt. On mieltävä, mitkä palvelut eivät toimi.
- TUVE-puoli. Pitäisi miettiä toteutusta uudella tavalla ja turvallisuusviranomaisten erityistarpeita. Myös TUVE-osaamista on saatava lisää.
- Toiminta on kehittynyt Valtorissa, mutta parannettavaa on. Prosesseja voidaan parantaa vasta kun rakenne tukee prosessitoimintaa. On mietittävä, että mitä Valtori tekee itse ja mitä ostetaan ulkoa.

Valtorin ohjaus – asiakasnäkökulma

- Käynnissä on useita toimenpiteitä: Viraston 2020 -selvitys, VM/VKO konsernipalveluiden kehittämisen toimeenpanohanke, JulkICT:n virastojen ohjauksen kehittämisprojekti
- JulkICT:ssä suunnitellaan ohjauksen tavoitetilaa. Olennaista, että lähdetään liikkeelle asiakkaiden tarpeista.
- Ohjaaja puuttuu jopa Valtorin johtamisjärjestelmään, vaikka pitäisi ennemmin liikkua strategiatasolla. On mietittävä, miten syvälle toimenpiteet on ulotettava.
- Pyrimmekö vaikuttamaan Valtorin toimintaan sen johdon kautta? Tulossopimus ei ehkä riitä, joten mennäänkö Valtorin sisälle asti?
- Kuka tekee päätökset siitä, mitä tuotteita rakennetaan yhdessä Valtorin palvelusalkkuun?
- Asiakas on saatava mukaan keskusteluun, jotta ymmärryksen lisääntymisen kautta sitoutuminen lisääntyy.
- Tarvitaan kuvaus ohjausmallista ja toimijoiden rooleista, esim. mikä on ANK:n rooli.
- Valtorin ymmärrys kehittyä asiakaskohtaisten kehittämissuunnitelmien kautta.

Keskustelu:

- ANK:n ja TUVE-neuvottelukunnan keskeinen ero on siinä, että VM toimii TUVE-neuvottelukunnassa tuomarina, joka sovittaa eripuraisia näkemyksiä. ANK:ssa tällaista roolia ei ole eikä siksi päästä yhteisymmärrykseen etenemisestä.
- Asiakkaita hyvin erilaisia. Ne tulisi jakaa eri ryhmiin ja miettiä palveluiden kehittämistä näiden erilaisten tarpeitten kautta.
- Gustavelundin työpajassa sovittiin, että pienistä palveluista päästäisiin eroon ja voitaisiin antaa muille toteutettavaksi.
- Kanslian asiakkaana oleminen on koettu ministeriössä hankalaksi. Joudutaan toivomaan, että asiat hoituvat kanslian kautta.
- Asiakasvirastojen soisi päättävän itse palvelusopimuksistaan. Nyt asiakas jäävät yksinään epävarmaan tilanteeseen.
- ANK:n rooli on hyvin epäselvä ja liian heikko. ANK:hon pitäisi tuoda asioita muutenkin kuin informointimielessä. Valtorin pitäisi valmistella asioita päätettäväksi asiakkaiden suunnasta ja ANK:n seurata, että asiakkaiden tarpeita tulkittu oikein.
- Hallinnonalat hyvin erilaisia. On mietittävä, miten palautteet kerätään virastoilta. ANK:ssa voisi jo hyvissä ajoin tuoda tietoon merkittäviä asioita, jotta niistä ehditään keskustella hallinnaloilla. Valtorin asiakasjohtajille voisi antaa enemmän roolia myös ANK:ssa, jotta he ymmärtäisivät paremmin asiakastarpeet.
- Ministeriön keskusteluyhteys Valtorin kanssa toimii hyvin ja Valtorin suhtautuminen on hyvin rakentavaa.
- ANK soveltuu asiakkaiden yhteisen näkemyksen ilmaisemiseen Valtorin johdolle.
- Kommunikaatio ei kuitenkaan näy tuloksissa. Tieto ei etene tuotanto-osastolle.
- Tarkoittaako kustannustehokkuuden paraneminen myös sitä, että myös asiakkaiden kustannukset laskevat?
- Pitäisikö satsata pienten ministeriöiden palveluiden yhtenäistämiseen?

- Onko olemassa erityisiä syitä, että Valtori tuottaa palveluita? Pitää lähteä asiakkaan tarpeista ja siitä, että asiakkaan toiminta on kustannustehokkaampaa. Asiakkaan toiminnan tehokkuus on hyödyllisempää kuin Valtorin toiminnan tehokkuus.
- ANK:n roolia pitää terävöittää ja vaikutusta parantaa. Tulisi olla selkeä näkymä siitä, mitä tuotteistettuja palveluita Valtori tuottaa. Sen jälkeen Valtori kertoo vaihtoehtoiset tuottamistavat, joista ANK voisi valita.
- Rakenteiden muuttaminen vaatii tulosohjausta. Onko virastorakenne optimaalinen?
- Voisi tehdä RACI-mallin siitä, kuka päättää ja kuka informoidaan. JulkICT: jalostetaan RACI-mallia (vastuulliset toimijat ja konkreettiset tehtävät).
- ANK:n puheenjohtajisto käy läpi ANK:n roolia ja tekee pohjaehdotuksen toiminnan muuttamisesta. Valtori otetaan mukaan suunnitteluun sen jälkeen, kun ensiksi on pohdittu ANK pj:t ja VM -kokoonpanolla.

Valtorin tuotteistettujen palvelujen kustannustehokkuus ja laatu

Tulossovimuksessa edellytetään laskevia kustannuksia ja tuotteistettujen palveluiden käyttöönoton edistämistä. Kustannuksista on olemassa vertailutietoa (TUVE ja TORI sekä markkinoilla olevat palvelut).

Palvelujen laatua ja kustannusten kehittymistä on seurattu kuukausittain koordinaatiokokouksessa, jonka tarkoituksena tukea Pasi Lehmusta asioiden läpiviennissä. Lisäksi tuottavuuden seuraamisen apuna on kustannus-tuottavuusselvitys

Kysymys: Onko kustannusten kasvussa kyse perustuotannon kasvusta vai perustuotannon ja kehittämisen kasvusta? Näyttää siltä, että kapasiteettien kasvu on lisääntynyt, mikä näkyy kustannusten kasvuna. Tosiasiallisesti kyse on siitä, että kehittäminen on lisääntynyt.

On vaikea erotella, mikä on peruspalveluita ja mikä kehittämistä. Vasta tarkemman erottelun myötä voidaan katsoa, miten peruspalveluiden kustannustaso on kehittynyt.

- On myös epävarmaa ovatko tiliöinnit menneet Valtorilla oikein siten, että peruspalvelut ja kehittäminen oikeissa koreissa.
- Tarkastelussa yksikkökustannukset ja volyymit on pidettävä erillään. Yksikkökustannusten seuraaminen on olennaista.

Keskustelu:

- Kustannuskehitykseen vaikuttavat monet tekijät, mm. yleismaailmalliset trendit, esim. mobiilihinnoittelu. Esimerkiksi Elisan uuden sopimuksen myötä puhelinkustannukset laskevat sadoilla tuhansilla.
- Pitäisi kiinnittää huomiota yksikkökustannuksiin ja saada aikaan jatkuva markkinavertailu.
- Kustannuskehityksen hallittavuus noussut esille. On laadittava suunnitelma ja näkymä tulevaisuuteen.
- Palvelujen häiriöttömyydelle pitäisi saada tavoiteaika ja mittari häiriöiden kustannuksista.
- Valtin kustannukset pitäisi voida purkaa auki ja eritellä. JulkICT: Valtin kustannukset on purettu auki, mutta laskenta ei ole mennyt komponenttitasolle. Jollain aikataululla selviää.
- Tavoitteena on, että saataisiin kokonaispalveluita. Palvelukuvausten tulisi olla sellaisia, että ymmärretään, mitä niillä halutaan.
- Yksikkökustannukset: tulisi olla näkyvyys Valtorin koko kustannusrakenteeseen. Benchmarkingissa pitäisi päästä konkreettiselle tasolle ja mittareiden jne. on oltava yhdenmukaisia.
- ANK:ssa on jo pitkään pyydetty benchmarkingia ja kustannusten avauksia. Asia tulisi viedä tulossovimukseen.
- Haasteet ovat uusien tuotteistettujen palvelujen projekteissa.
- Työpisteen hinta 4600 euroa / HTV perus valttikäyttäjällä.
- Onko kustannusten allokointimallille tehtävissä jotakin ja mennä lähemmäs maksajaperiaatetta. Ei olisi enää monen miljoonan kertakustannuksia.

Asiakkaiden tavoitteet ja Valtorin palvelut tulevaisuudessa

Tommi Kangasaho kertoi käynnissä olevista toimenpiteistä sekä kertoi ehdotukset tuleviksi toimenpiteiksi:

- Asiakkaat mukaan Valtorin tuotteistettujen palveluiden kehittämissalkun hallintaan ja priorisointiin
- Asiakasneuvottelukunnassa käsiteltäisiin tuotannon järjestämiseen liittyviä reunaehdoja ja lainalaisuuksia
- Jatketaan asiakasneuvottelukunnan toimintasuunnitelman kehittämistä
- Suunnitellaan kustannustehokkuuden ja uusien kyvykkyyksien näkökulmasta liiketoimintaa ja tuotantovalintoja tuotannon järjestämiseksi

Asiakastarpeiden kerääminen: Ei ole tehty valintaa siitä, tavoitellaanko parasta mahdollista kustannushyötyä (riippumatta tuotteiden laadusta ja asiakkaan toiveiden huomioimisesta). Täytyy kyetä ratkaisemaan, että mitä halutaan.

Keskustelu:

- Milloin Valtorin tuotteistettu palvelu on sillä tasolla, että sen voi ottaa käyttöön? Tulisi olla systemaattiset kuviot siitä, miten palvelu voidaan ottaa käyttöön.
- Halpa hinta ja riittävä laatutaso. Näiden lisäksi on muunkinlaisia tarpeita.
- Valtti-versiot. Meneillään on Valtti-yhtenäistämiprojekti, jotta Valteista saadaan yhtenäisiä.
- Yhdestä tuotteesta voisi olla vaikka kaksi eri variaatiota, joilla on eri hinta.
- On selvä, että konfiguraatioeroja on. Onko ajatus yhdestä Valtista, joka olisi konfiguraatioita myöten yhtenäinen realistinen?
- Optio kevyt-Valtista tulisi voida tarjota kaikille toimijoille.
- Asiakasvastaavien pitäisi ymmärtää asiakkaiden tarpeet ja tuoda vaihtoehtoja.
- Prosessin ja tavan toimia pitää olla ketterä.
- Tulosohtauksen kautta eteneminen on liian hidasta.
- Perusajatus yhdenmukaisista tuotteista aiheuttaa jähmeyttä ja kustannustehottomuutta. Maksa, kun yritetään räätälöidä yhteensopiva tuote kaikille.
- It-ympäristö ei tule koskaan valmiiksi. Jos explorer-tuki loppuu, niin tulee paljon tehtävää valtioneuvostolle. Onko mikään toimija pystynyt Suomessa laskemaan it-kustannuksia?
- Ydinkysymys: haluammeko toteuttaa yhteiset palvelut ja käyttää niitä? Mikä on yhteisen palvelun raja, paljonko voi sallia variointia palveluihin?
- Mikä on kohtuullinen ja kustannustehokas yhdenmukaisuuden aste? Luovuttava ”kaikki samaan muottiin” -mallista.
- Kun lisäkustannus pystytään laskemaan, se laskutetaan peruspalvelun ylittävistä ratkaisuksista.
- Miten autetaan virastoja, jotka kärsivät Valtorin kustannusten nousupaineesta?
- Jätetäänkö tosi-tehtäviä tekemättä ICT-Valtti -kustannusten nousun vuoksi?
- Valtorin rahoituksesta puhutaan valitettavan vähän.
- On kerättävä tieto ympäristössä tulevista toiminnallisista muutoksista, joihin Valtorin tulee vastata.

Sihteeri: Jaakko Poikonen, VM

Jakelu: Tietohallinnon kehittämis- ja koordinaatioryhmän jäsenet ja sihteerit